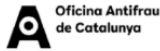

Co-funded by
the European Union

Government
Transparency
Institute

Oficina Antifraud
de Catalunya

Colpis
CONSEJO DE PROFESIONALES
DE LA GERENCIA EMPRESARIAL DE LA SOCIEDAD DE CATALUÑA

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
BULGARIA

ALBANIAN INSTITUTE
of SCIENCE

Modulul 3: Chestionar despre construcții și infrastructură mică

Întrebări cu variante multiple de răspuns 1-10

1. Caseta MONITOR „Funcționează” - ce implică de fapt

Întrebare: Un monitor selectează „Lucrări” pentru un proiect de alee pietonală de cartier în valoare de 45.000 EUR. Apare caseta verde MONITOR cu mai multe întrebări suplimentare specifice construcției. Care este cea mai bună interpretare a acestei întrebări?

- Valoarea este mică, așadar întrebările suplimentare sunt opționale și pot fi omise.
- Instrumentul tratează automat orice contract de lucrări, chiar și cele mici, ca având un risc mai mare și deblochează verificări suplimentare privind modificările, cantitățile/calitatea și subcontractarea.
- Aceasta înseamnă că respectivul contract face parte dintr-o listă națională de „infrastructură strategică” și trebuie raportat autorităților centrale.

Răspuns corect: B

De ce? În Pasul 1, alegerea opțiunii „Lucrări” declanșează căsuța verde MONITOR, indiferent de valoarea contractului. Această căsuță există deoarece construcțiile și infrastructura mică prezintă un risc structural mai mare: riscurile de modificări ascunse, lucrări sub standarde și subcontractări neregulate sunt prezente chiar și în cazul lucrărilor mici de pavaje și drenaj. Întrebările suplimentare nu sunt opționale și nu au nicio legătură cu listele naționale speciale - acestea sunt acolo pentru a surprinde sistematic semnalele de alarmă în schemele de corupție 1-3.

2. „Nu” vs. „Nu pot răspunde” la modificări

Întrebare: Contractul pentru un pod mic prezintă un document semnat cu o creștere a valorii de 12%. Monitorul poate vedea actul adițional, dar nu poate accesa portalul unde ar trebui publicate modificările, iar cumpărătorul nu va confirma dacă publicarea a avut loc. Care este cel mai corect răspuns la Pasul 1 la „Există un act adițional semnat și publicat?”

- Selectați „Nu pot răspunde” și explicați: „Act adițional semnat văzut în dosar; publicarea nu a putut fi verificată - portal inaccesibil / fără confirmare.”
- Selectați „Da”, deoarece există un act adițional semnat în dosarul pe hârtie.
- Selectați „Nu”, deoarece autoritatea a refuzat să confirme publicarea, ceea ce dovedește nerespectarea prevederilor.

Răspuns corect: A

De ce? Subîntrebarea de modificare pune ambele întrebări: există un act adițional formal și este acesta vizibil în înregistrarea oficială (de exemplu, portal, registru). În acest caz, Monitorul poate vedea documentul semnat, dar nu poate verifica publicarea. Exact pentru asta este răspunsul „Nu pot răspunde”: situații în care o parte a cerinței este neclară sau neverificabilă. „Nu” ar implica faptul că știu că nu a fost publicată; „Da” ar exagera certitudinea.

select • monitor • report

3. Subcontractantul numit ulterior este deja vizibil la fața locului

Întrebare: Într-un proiect privind locul de joacă al unei școli, Monitorul constată că SubcoPlay Ltd. apare într-un act adițional semnat ca subcontractant, datat martie. În fotografiile de pe Facebook ale proiectului, însă, sigla SubcoPlay este deja vizibilă pe echipamente și pe vestele lucrătorilor din ianuarie, înainte de act adițional. Care este cea mai bună interpretare a riscului de corupție?

- Există riscul schemei 3 de corupție: se pare că un subcontractant a fost activ la fața locului *înainte* de a fi numit oficial, ceea ce sugerează că actul adițional ar putea legaliza un acord de subcontractare deja existent de facto.
- Este vorba doar de o problemă de tip schemă de corupție 1, deoarece orice act adițional înseamnă automat modificări nejustificate.
- Nu există niciun risc; odată ce subcontractantul este numit într-un act adițional, momentul nu mai contează.

Răspuns corect: A

De ce? Materialele de instruire explică faptul că „companiile misterioase” și subcontractanții numiți târziu sunt semnale de alarmă clasice pentru schema 3 de corupție. Aici, cronologia arată că SubcoPlay acționează la fața locului înainte de a fi listată oficial la bursă. Acest lucru sugerează că actul adițional ar putea fi o acoperire retroactivă pentru subcontractarea neregulamentară - un model cheie al CS3. CS1 poate fi implicat ulterior (de exemplu, modificări de valoare), dar riscul principal aici este subcontractarea neregulamentară (fantomă).

4. Ce trebuie înregistrat la verificarea a 3 elemente / a varianței >5%

Întrebare: Un proiect pentru o alee pietonală și un parc include:

- 1.200 m² pavaj
  - 25 de bănci
  - 35 de copaci noi
- On site, the Monitor observes:
- Pavajul pare complet și de bună calitate
  - 25 de bănci instalate
  - Doar aproximativ 18-20 de copaci plantați

Care este cea mai bună modalitate de a utiliza partea „3 elemente / varianță >5%” din întrebarea „*Funcționează*” din Pasul 2?

- Concentrați-vă doar pe pavaj și bănci; copacii sunt „minori” și pot fi ignorați.
- Alegeți copacii ca unul dintre cele 3 elemente și înregistrați o sub-realizare estimată >5% (de exemplu, „35 de copaci planificați, ~19 observați”), ca indicator de alarmă pentru schema 2 de corupție.
- Nu utilizați acest câmp deoarece număratoarea exactă este dificilă; acest lucru ar trebui lăsat la latitudinea inginerilor.

Răspuns corect: B

De ce? Add-on-ul Works solicită în mod explicit până la 3 elemente în care există o variație vizibilă >5%. Arborii sunt foarte vizibili, iar sublivrarea este evidentă (aproximativ jumătate lipsesc). Acesta este un exemplu de alarmă de bază al schemei 2 de corupție: bani publici au

plătit pentru elemente care nu au fost livrate integral. Nu se așteaptă ca monitorii să fie ingineri; se așteaptă de la ei să facă estimări aproximative și oneste și să documenteze lacune clare.

5. Plăți, program și schemă de corupție 2

Întrebare: Un proiect de canal de drenaj este în desfășurare. O modificare semnată prelungeste legal termenul de finalizare cu 90 de zile. La momentul vizitei:

- Raport de progres: 60% din lucrări finalizate
- Înregistrări de plată: 90% din valoarea contractului deja plătită
- Observare la fața locului: progresul este de aproximativ 60% finalizare
→ How should the Monitor use the “payments v. implementation” question?
- a. Marcați „Da, în mod consecvent” deoarece a fost acordată o prelungire a termenului, deci plăți mai mari sunt normale.
- b. Marcați „Nu” și explicați: „90% din valoarea contractului a fost plătită; lucrările sunt vizibil ≈finalizate în proporție de 60% - plată în exces în comparație cu progresul înregistrat, în ciuda termenului limită prelungit.”
- c. Marcați „Nu pot răspunde” deoarece prelungirea termenului face imposibilă evaluarea plăților.

Răspuns corect: B

De ce? Întrebarea privind plățile la Pasul 2 compară ceea ce a fost plătit cu ceea ce este implementat efectiv, indiferent de prelungirile de timp. Chiar dacă termenul limită este prelungit legal (schema de corupție 1 poate fi acceptabilă), plata a 90% pentru o finalizare vizibilă de 60% este un semnal de alarmă clasic pentru schema de corupție 2: banii curg mai repede decât progresul real. Monitorul trebuie să semnaleze clar această neconcordanță în loc să se ascundă în spatele modificării.

6. Cine a blocat accesul?

Întrebare: Pentru un proiect de pod mic, Monitorul programează o vizită la fața locului. La sosire, managerul de șantier al antreprenorului spune: „Nu puteți intra fără permisiunea scrisă a municipalității și nu au trimis nimic. Vă rugăm să plecați.” Municipalitatea nu răspunde la e-mailuri. Cum ar trebui Monitorul să completeze textul de urmărire de la secțiunea „Fără vizită la fața locului - de ce nu?”

- a. Se înregistrează faptul că accesul a fost refuzat la fața locului de către reprezentantul antreprenorului, se include data/ora și se menționează motivul „lipsă de permisiune”, menționând că cumpărătorul nu a răspuns la solicitări.
- b. Pur și simplu scrieți „Fără vizită - municipalitatea a refuzat accesul”, pentru că nu au răspuns.
- c. Lasă explicația necompletată; acest subiect este prea sensibil din punct de vedere politic pentru a fi consemnat.

Răspuns corect: A

De ce? Explicația privind accesul la Pasul 2 întreabă cine a refuzat intrarea și de ce, pe baza a ceea ce s-a întâmplat de fapt. În acest caz, persoana care a blocat fizic accesul a fost managerul de șantier al antreprenorului, invocând lipsa autorizației scrise. Tăcerea municipalității este, de asemenea, relevantă. O înregistrare corectă înseamnă numirea actorului de la poartă, contextul (fără permisiune scrisă) și solicitările la care nu s-a răspuns - o descriere

clară a slăbiciunii controlului care ar putea ascunde semnale de alarmă care arată potențialul schemelor de corupție 1-3.

7. Furnizor tânăr, dar livrare bună?

Întrebare: O modernizare a străzii satului în valoare de 180.000 EUR este acordată companiei „NewRoads Ltd.”, înființată cu 8 luni înainte de atribuirea contractului. În etapa 1, Monitorul a înregistrat acest lucru ca semnal de risc în căsuța MONITOR. Cu toate acestea, în etapa 2, vizita la fața locului confirmă: cantitățile, calitatea și plățile corespund tuturor celor din contract și nu se observă subcontractanți neregulamentari. Cum ar trebui interpretată această combinație?

- Profilul companiei tinere rămâne un factor de risc înregistrat, dar în acest proiect implementarea observată nu prezintă probleme legate de schemele de corupție 1-3; cazul rămâne un punct de observație, nu o constatare.
- Intrarea inițială de risc trebuie ștearsă, deoarece o performanță bună dovedește că a fost greșită.
- Acest lucru dovedește automat că toate companiile tinere sunt în siguranță și nu ar trebui semnalate în viitor.

Răspuns corect: A

De ce? Verificările profilului furnizorului (data înființării, caseta cu informații suplimentare MONITOR) surprind factorii determinanți ai riscului, nu corupția automată. O firmă foarte tânără poate fi fie o fațadă, fie un nou-venit legitim. Aici, Pasul 2 prezintă o implementare curată: fără modificări nejustificate (CS1), fără lucrări sub standarde sau plăți în exces (CS2), fără subcontractare fantomă (CS3). Deci, semnalul de risc rămâne în evidență ca și context - dar cazul în sine nu este un exemplu de corupție. Această nuanță este exact ceea ce a fost subliniat pe parcursul Modulului 3.

8. Supraveghere și conflict de interes

Întrebare: Un proiect mic de zid de sprijin are un contract separat de supervizare cu „SafeCheck Ltd”. Registrul companiei arată că aceeași persoană deține 60% atât din SafeCheck, cât și din antreprenorul principal. Rapoartele de progres sunt semnate doar de SafeCheck și menționează întotdeauna „fără probleme”, în ciuda defectelor vizibile de la fața locului. Cum ar trebui tratată această situație?

- Ca de obicei, utilizarea unei companii de supraveghere specializate este întotdeauna o bună practică.
- Ca o slăbiciune a controlului cu risc de conflict de interese, trebuie înregistrată în caseta „informații suplimentare” din MONITOR (legată de toate cele trei scheme de corupție).
- Doar ca semnal de alarmă pentru schema 3 de corupție (subcontractare neregulată sau fantomă), deoarece companiile de supraveghere sunt practic subcontractanți.

Răspuns corect: B

De ce? Paragraful privind supravegherea de la „alte prevederi contractuale” și caseta informativă MONITOR încurajează Monitorii să înregistreze legăturile dintre firme și oficiali, precum și cazurile în care supravegherea poate să nu fie independentă. Aici, același proprietar controlează atât contractorul, cât și supervisorul, iar defectele sunt ignorate. Acest lucru nu se încadrează direct într-o singură schemă de corupție, dar permite schema de corupție 1 (modificări validate), schema de corupție 2 (acceptarea lucrărilor de calitate slabă) și schema de

corupție 3 (ignorarea subcontractanților fantomă). Cel mai bine este surprinsă ca o slăbiciune a controlului conflictului de interese.

9. Munca de noapte și dovezile „companiei misterioase”

Întrebare: Într-un proiect de bandă pentru autobuze, vizita Monitorului pe timpul zilei arată doar sigla antreprenorului principal la fața locului. Ulterior, locuitorii distribuie videoclipuri care arată clar sigla altei companii pe mașini de frezat care funcționează noaptea, cu metadate dată/oră. Firma respectivă nu este listată ca furnizor sau subcontractant în Pasul 1. Ce ar trebui să facă Monitorul?

- Ignorați videoclipurile; contează doar ce se vede în timpul vizitelor oficiale.
- Folosește câmpul „companii misterioase / implementatori observați” pentru a înregistra numele firmei nelistate, locul în care a fost observată (lucrările nocturne sunt prezentate în videoclipurile localnicilor) și data/ora din filmare.
- Tratați acest lucru doar ca pe un semnal de alarmă pentru schema 1 de corupție (modificări nejustificate ale contractelor), deoarece lucrările de noapte implică întotdeauna modificări ascunse.

Răspuns corect: B

De ce? Câmpurile „executori observați care nu sunt enumerați în contract” permit obținerea de dovezi din fotografii, rapoarte și alte surse credibile - nu doar din ceea ce a văzut personal Monitorul. Dacă videoclipurile locuitorilor arată clar o companie nelistată la bursă efectuând lucrări, acesta este un semnal de alarmă puternic pentru schema 3 de corupție (subcontractare neregulamentară sau fantomă) - dovadă: o firmă care efectuează lucrări contractuale substanțiale fără a fi un furnizor/subcontractant aprobat. Ar trebui înregistrată la fel ca observațiile la fața locului; nume, locație, dată/oră, tipul de dovadă.

10. Modificări justificate pe hârtie, dar lipsesc la fața locului

Întrebare: Un proiect mic de barieră împotriva inundațiilor are o modificare semnată care adaugă o capacitate suplimentară a podețului și ridică o parte din dig, cu un raport hidrologic solid atașat. Pe hârtie, justificarea pare solidă. În timpul etapei 2 a șablonului de raportare, Monitorul nu observă niciun dig ridicat și niciun podeț suplimentar vizibil, deși ordinul de modificare a fost achitat integral. Care este cea mai bună evaluare?

- Există o schemă de corupție 2 (lucrări sub standarde sau nelivrate vs. plată), iar Monitorul ar trebui să marcheze „Nu” la „Modificările la fața locului corespund comenzilor de variație semnate și cu prețul stabilit?” și să descrie lucrările lipsă.
- Nu există nicio problemă; odată ce o modificare este bine justificată pe hârtie, verificările pe teren sunt inutile.
- Este vorba doar de o problemă de tip schemă de corupție 1 (modificări nejustificate ale contractului), deoarece justificarea a fost prea detaliată.

Răspuns corect: A

De ce? Modulul 3 Partea 3 subliniază faptul că modificările trebuie verificate atât pe hârtie, cât și pe teren. Aici, *relatarea pe hârtie* este bună: justificare clară, ordine de variație adecvată. *Relatarea pe teren* nu este bună: lucrările „suplimentare” nu sunt de fapt acolo, chiar dacă au fost plătite. Acesta este un semnal de alarmă clasic care duce la schema 2 de corupție: plata

pentru lucrări care nu au fost livrate. Utilizarea corectă a urmării modificărilor din Pasul 2 este de a marca „Nu” și de a descrie ce elemente modificate lipsesc la fața locului.

